

ZASADY UŻYCIA JEDNOSTEK POLSKICH SIŁ ZBROJNYCH W MISJACH POZA GRANICAMI PAŃSTWA NA PRZYKŁADZIE POLSKIEGO KONTYNGENTU WOJSKOWEGO AFGANISTAN

Andrzej Strychalski

Wojskowa Akademia Techniczna

Streszczenie. Proces podejmowania decyzji o udziale sił zbrojnych danego państwa w operacji pokojowej jest częścią ogólnego procesu podejmowania decyzji o zbrojnym zaangażowaniu w konflikt. Decyzje podjęte przez najwyższe władze administracyjne w państwie są wcielane w życie na szczeblu resortu obrony narodowej. Procesy decyzyjne toczą się równolegle na trzech poziomach: organizacji międzynarodowej, najwyższych władz administracji państwowej i resortu obrony narodowej. Ważne są nieformalne konsultacje, na przykład pomiędzy stałymi przedstawicielami państw i Sekretarzem Generalnym ONZ nt. możliwości wojskowego zaangażowania w operację pokojową. Kończą się one formalnym zaproszeniem państwa członkowskiego ONZ do udziału kontyngentu narodowego w operacji pokojowej. Podobny walor ma przyjęcie decyzji przez najwyższe organy organizacji NATO lub UE. W artykule ogólnie scharakteryzowano poszczególne fazy tych procesów, opierając się na obowiązujących normach prawa. Omówiono też zasady użycia jednostek Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w misjach poza granicami państwa, szczegółowo wskazując podstawy prawne i cele użycia Polskiego Kontyngentu Wojskowego w Republice Afganistanu (PKW Afganistan). Przedstawiono również najnowsze ustawy dotyczące misji wojskowych.

WSTĘP

Największy wpływ na realizację zadań w operacjach pokojowych poza granicami państwa przez pododdziały Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej mają przyjęte przez nią zobowiązania międzynarodowe. Zobowiązania Polski wynikają z członkostwa: w Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ), w Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego (NATO) oraz w Unii Europejskiej (UE). Odrębne zobowiązania powstają na podstawie podpisanych porozumień sojuszniczych, na przykład w sprawie utworzenia jednostek wielonarodowych (pododdziały utworzone wspólnie z Litwą i Ukrainą).

Proces podejmowania decyzji o udziale sił zbrojnych danego państwa w operacji pokojowej jest częścią ogólnego procesu podejmowania decyzji przez którąś z wymienionych wyżej organizacji międzynarodowych o zbrojnym zaangażowaniu w konflikt. Decyzja podjęta przez najwyższe władze administracyjne w państwie jest następnie wcielana w życie na szczeblu resortu obrony narodowej. Procesy decyzyjne

toczą się więc równolegle na trzech poziomach: organizacji międzynarodowej, najwyższych władz administracji państwowej i resortu obrony narodowej.

Ważne są również nieformalne konsultacje. Na przykład konsultacje pomiędzy stałymi przedstawicielami państw i Sekretarzem Generalnym ONZ nt. możliwości wojskowego zaangażowania w operację pokojową. Zapytanie takie często zawiera już propozycję skierowania określonego typu jednostki. Kończą się one formalnym zaproszeniem państwa członkowskiego ONZ do udziału kontyngentu narodowego w operacji pokojowej. Przyjęcie przez Radę Bezpieczeństwa ONZ rezolucji określającej mandat sił pokojowych jest podstawą podjęcia formalnej decyzji przez najwyższe władze państwowe o skierowaniu jednostki wojskowej w rejon mandatowy. Podobny walor ma przyjęcie decyzji przez najwyższe organy organizacji NATO lub UE.

W artykule ogólnie scharakteryzowano poszczególne fazy tych procesów, opierając się na obowiązujących w tym zakresie normach prawa międzynarodowego oraz krajowego. Omówiono też zasady użycia jednostek Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w misjach poza granicami państwa, szczegółowo pokazując podstawy prawne i cele użycia Polskiego Kontyngentu Wojskowego w Republice Afganistanu (PKW Afganistan).

Przedstawiono również najnowsze uregulowania wprowadzone do ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony¹ oraz ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o zasadach użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa² w zakresie zasad użycia siły.

1. Podstawy prawne i sposób podejmowania decyzji o zaangażowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w misję międzynarodową

Rozwijający się konflikt zbrojny zawsze wzbudza obawy społeczności międzynarodowej o możliwość regionalnej destabilizacji. Incydenty zbrojne, których ofiarami mogą być obywatele państw trzecich, powodują reakcje władz tych państw u sekretarza Generalnego ONZ. Z inicjatywy tej organizacji międzynarodowej (stroną inicjującą często jest także jedna ze stron konfliktu) podejmowane są próby pokojowego rozwiązania kryzysu.

Rozpoczynają się również nieformalne konsultacje pomiędzy stałymi przedstawicielami państw i sekretarzem Generalnym ONZ nt. możliwości wojskowego zaangażowania w operację pokojową określonego typu jednostek wojskowych. Podstawą prawną prowadzenia tych konsultacji jest Karta Narodów Zjednoczonych (KNZ)³.

¹ DzU z 2004 r. Nr 24, poz. 2416 z późn. zm.

² DzU Nr 162, poz. 1117, z późn. zm.

³ DzU z 1949 r. Nr 23, poz. 90 z późn. zm.

Jeżeli Rada Bezpieczeństwa uzna, że pokojowe środki rozwiązania konfliktu są niewystarczające, jest ona władna wydać decyzję o podjęciu akcji przy pomocy sił powietrznych, morskich lub lądowych, do utrzymania albo przywrócenia międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa (art. 7 KNZ). Akcja taka może polegać na demonstracjach, blokadzie i innych operacjach sił zbrojnych powietrznych, morskich lub lądowych członków Narodów Zjednoczonych. Członkowie Narodów Zjednoczonych, w tym również Polska, zobowiązują się w drodze porozumienia przekazać Radzie Bezpieczeństwa niezbędne do utrzymania międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa siły zbrojne, pomoc i ułatwienia, włączając w to prawo przemarszu.

Takie porozumienie lub porozumienia określają liczbę i rodzaj sił zbrojnych, stopień ich pogotowia i ich ogólną dyslokację oraz rodzaj ułatwień i pomocy, których należy dostarczyć. Zgodnie z KNZ, w celu umożliwienia Narodom Zjednoczonym stosowania niecierpiących zwłoki zarządzeń wojskowych, członkowie organizacji obowiązani są trzymać w gotowości do natychmiastowego użycia kontyngenty narodowych sił lotniczych, przeznaczone do wspólnej międzynarodowej akcji represyjnej.

Siła i stopień pogotowia tych kontyngentów oraz plany ich wspólnej akcji są ustalane przez Radę Bezpieczeństwa przy pomocy Komitetu Sztabu Wojskowego w granicach określonych w specjalnym porozumieniu lub porozumieniach (art. 7 KNZ).

Komitet Sztabu Wojskowego ponosi odpowiedzialność wobec Rady Bezpieczeństwa za kierownictwo strategiczne wszelkimi siłami zbrojnymi, oddanymi do rozporządzenia Radzie Bezpieczeństwa. Takie postanowienia są wykonywane przez członków Narodów Zjednoczonych bezpośrednio, jak również w formie ich akcji w odpowiednich organizacjach międzynarodowych, których są członkami.

Podstawę prawną do użycia Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa stanowią uregulowania ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o zasadach użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa⁴.

Zgodnie z art. 1 tej ustawy reguluje ona zasady użycia lub pobytu poza granicami państwa związków operacyjnych i taktycznych oraz oddziałów i pododdziałów. W art. 2 ustawy określono znaczenie wyrazów użycie i pobyt. I tak w myśl regulacji zawartej w pkt. 1 tego artykułu użycie Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa oznacza obecność jednostek wojskowych poza granicami państwa w celu wzięcia udziału w konflikcie zbrojnym lub dla wzmocnienia sił państwa albo państw sojusznicznych, w misji pokojowej, lub w akcji zapobieżenia aktom terroryzmu lub ich skutkom. Natomiast pobyt Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa oznacza obecność jednostek wojskowych poza granicami państwa w celu udziału w szkoleniach i ćwiczeniach wojskowych, w akcjach ratowniczych, poszukiwawczych lub humanitarnych, lub w przedsięwzięciach reprezentacyjnych.

⁴ DzU Nr 162, poz. 1117, z późn. zm.

O użyciu jednostek wojskowych poza granicami państwa postanawia prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, na wniosek Rady Ministrów – w przypadku udziału w konflikcie zbrojnym lub dla wzmocnienia sił państwa albo państw sojusznicznych i misji pokojowej, albo Prezesa Rady Ministrów – w przypadku udziału w akcji zapobieżenia aktom terroryzmu lub ich skutkom, zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy o podjętym postanowieniu prezydent Rzeczypospolitej Polskiej niezwłocznie informuje marszałków sejmu i senatu. W postanowieniu o użyciu jednostek wojskowych poza granicami państwa określa się:

- 1) jednostki wojskowe, ich nazwy, liczebność oraz czas, przez jaki będą pozostawać poza granicami państwa,
- 2) cel skierowania jednostek wojskowych, zakres ich zadań oraz obszar działania,
- 3) system kierowania i dowodzenia jednostkami wojskowymi oraz organ organizacji międzynarodowej, któremu jednostki zostaną podporządkowane na czas operacji,
- 4) organy administracji rządowej odpowiedzialne za współpracę z kierowniczymi organami właściwej organizacji międzynarodowej w zakresie kierowania działalnością i zaopatrywania jednostek wojskowych wykonujących zadania poza granicami państwa,
- 5) uzbrojenie i sprzęt wojskowy,
- 6) trasy i czas przemieszczania się jednostek wojskowych w przypadku tranzytu (Art. 5.1 ustawy).

W skład jednostek wojskowych wykonujących zadania poza granicami państwa wchodzi żołnierze w czynnej służbie wojskowej oraz pracownicy wojska, można też zatrudniać pracowników na zasadach określonych w przepisach *Kodeksu pracy*.

Osoby wchodzące w skład jednostek wojskowych wykonujących zadania poza granicami państwa podlegają na terytorium państwa obcego przepisom dyscyplinarnym, karnym i porządkowym obowiązującym w Rzeczypospolitej Polskiej (Art. 7.1 ustawy), a także są zobowiązani do przestrzegania prawa państwa przyjmującego oraz wiążącego Rzeczpospolitą Polską prawa międzynarodowego.

Konsultacje w sprawie przyjęcia lub odrzucenia zaproszenia do udziału w misji międzynarodowej prowadzone są głównie między odpowiednimi instytucjami resortów spraw zagranicznych i obrony narodowej, w tym Sztabu Generalnego WP oraz Ministerstwa Finansów. W konsultacjach biorą również udział przedstawiciele Kancelarii Prezydenta RP.

Podejmując decyzję o udziale w operacjach pokojowych, władze państwa kierują się różnymi kryteriami, które generalnie można podzielić na trzy zasadnicze grupy: kryteria polityczne, zgodność z prawem międzynarodowym i kryteria wojskowe.

Najważniejszym z nich jest kryterium polityczne, bowiem warunkiem udziału we wszystkich operacjach pokojowych jest zgodność ich celów z narodowym interesem państwa.

Rozważając, czy dany konflikt zagraża państwu bezpośrednio lub pośrednio, udział w danej operacji należy potraktować jako jeden ze sposobów zapewnienia własnego bezpieczeństwa. Priorytetem powinien być więc udział w rozwiązywaniu konfliktów powodujących zagrożenie bezpośrednio. Trzeba w tym przypadku postępować jednak bardzo ostrożnie. Udział sił zbrojnych w rozwiązywaniu konfliktów, zwłaszcza wewnętrznych, w państwach sąsiedzkich może spowodować groźbę ataków terrorystycznych na terytorium Rzeczypospolitej. Rozpatrując udział w operacjach pokojowych z dala od jej granic, należy również brać pod uwagę, czy nie szkodzi to jej interesom, na przykład gospodarczym.

Ważnym elementem kryterium politycznego jest wywiązywanie się z zobowiązań wobec organizacji międzynarodowej, kształtowanie wizerunku państwa jako aktywnego uczestnika procesu zapewnienia bezpieczeństwa i pokoju na świecie, a także jako wiarygodnego partnera i członka danej organizacji międzynarodowej. Decyzja polityczna o udziale w danej operacji jest więc często swoistym kompromisem między spełnieniem tego kryterium a ochroną interesów narodowych.

Ocena kryteriów politycznych należy głównie do resortu spraw zagranicznych.

Zgodność danej operacji z prawem międzynarodowym, tzn. to, czy jest ona autoryzowana przez odpowiednie organizacje międzynarodowe, jest jednym z najważniejszych czynników branych pod uwagę przy podejmowaniu decyzji przez Prezydenta RP o skierowaniu jednostki WP do operacji wojskowej poza granicami kraju. Prezydent podpisuje takie postanowienie dopiero po przyjęciu przez Radę Bezpieczeństwa ONZ lub organ innej organizacji, do której należy Rzeczypospolita Polska, stosownej rezolucji określającej mandat sił pokojowych.

Kryteria wojskowe obejmują wojskową ocenę szans powodzenia przygotowywanej operacji pokojowej. Ocena ta polega na analizie przygotowywanego mandatu sił pokojowych i wynikających z niego zadań, struktury organizacyjnej i wyposażenia sił pokojowych oraz warunków geograficznych i wojskowo-politycznych w rejonie operacji.

Szczególną uwagę zwraca się na proponowany zakres udziału sił zbrojnych państwa w takiej operacji. Istotne są tu takie czynniki jak: wielkość i rodzaj kontyngentu, zakres przewidywanych dla niego zadań, przewidywany rejon odpowiedzialności, rejon geograficzny i warunki klimatyczne oraz warunki bezpieczeństwa.

Bierze się również pod uwagę długotrwałość zaangażowania sił zbrojnych w operację pokojową.

Ocena kryteriów wojskowych, dokonana przez specjalistów resortu obrony narodowej, stanowi również podstawę ewentualnego negocjowania warunków udziału sił zbrojnych w misji z odpowiednimi instytucjami organizacji międzynarodowej.

Innym ważnym kryterium jest ocena aktualnych możliwości organizacyjno-finansowych i zdolności do wydzielenia proponowanego kontyngentu w odpowiednim czasie. Ocena taka dokonywana jest w ścisłej współpracy z innymi resortami, w tym zwłaszcza z resortem finansów. Negatywna ocena tego kryterium często przesądza o negatywnej decyzji w sprawie udziału państwa w danej operacji, jednakże z zasady decydują kryteria polityczne.

Szczegółowa analiza kryteriów politycznych oraz aktualnych możliwości organizacyjno-finansowych państwa, dokonana przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych (MSZ), jest podstawą do podjęcia decyzji na posiedzeniu Rady Ministrów. Decyzja taka jest następnie w sposób nieformalny poprzez MSZ przekazywana do organizacji międzynarodowej organizującej misję (ONZ, NATO, UE).

Jeżeli ta decyzja jest pozytywna, rozpoczyna się proces planowania i przygotowania jednostki wojskowej na poziomie narodowym.

Po otrzymaniu nieformalnych odpowiedzi od państw członkowskich o potencjalnym uczestnictwie ich sił zbrojnych w operacji pokojowej władze organizacji podejmują decyzję o skierowaniu wojsk w rejon konfliktu, np. sekretarz generalny ONZ przedstawia na forum Rady Bezpieczeństwa raport nt. konfliktu, a następnie przygotowana jest rezolucja Rady Bezpieczeństwa skierowana do stron konfliktu i rozpoczynają się rozmowy pokojowe.

Po podpisaniu traktatu pokojowego i uzyskaniu zgody stron konfliktu na rozmieszczenie wojsk, władze organizacji międzynarodowej przygotowują koncepcję operacji pokojowej oraz kierują formalne zaproszenie do państw członkowskich do skierowania kontyngentów narodowych.

Rada Bezpieczeństwa ONZ lub adekwatny organ innej organizacji międzynarodowej podejmuje rezolucję określającą mandat sił pokojowych.

W resorcie obrony narodowej Rzeczypospolitej Polskiej proces decyzyjny odbywa się z zasady na dwóch poziomach:

- 1) instytucji cywilno-wojskowych resortu obrony narodowej;
- 2) Sztabu Generalnego WP/ Dowództw Rodzajów Sił Zbrojnych i Dowództwa Operacyjnego.

Resort obrony narodowej aktywnie uczestniczy w procesie podejmowania decyzji w fazie analizy możliwości udziału jednostki w operacji pokojowej. W tym zakresie największą rolę odgrywa Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Obrony Narodowej, który w imieniu ministra obrony narodowej jest odpowiedzialny za przeprowadzenie konsultacji z odpowiednimi instytucjami resortu, w tym Sztabem Generalnym WP, oraz przygotowanie stosownych wniosków i rekomendacji. Pod uwagę są brane przede wszystkim wymienione wcześniej kryteria wojskowe, w tym możliwości organizacyjne, takie jak rodzaje pododdziałów uczestniczących w operacji, ich uzbrojenia i wyposażenia oraz terminy rozmieszczenia w rejonie mandatu. W imieniu podsekretarza stanu prace koordynuje Departament zajmujący

się współpracą międzynarodową. W nieformalnych konsultacjach biorą również udział odpowiednie instytucje MSZ oraz Kancelarii Prezydenta RP.

Przygotowane przez podsekretarza stanu wnioski i rekomendacje są przedstawiane na posiedzeniu Rady Ministrów przez ministra obrony narodowej.

Zależnie od wstępnych decyzji, w tym okresie może praktycznie rozpocząć się faza przygotowania jednostki do udziału operacji pokojowej. W tym celu minister obrony narodowej wydaje stosowne dokumenty organizacyjne (decyzje w sprawie sformowania jednostki oraz w sprawie jej użycia). W konsekwencji decyzji MON, szef SG WP wydaje rozkazy organizacyjne⁵.

2. Zasady użycia siły w misji międzynarodowej

Siły Zbrojne RP mogą być użyte poza granicami państwa w ramach działania organizacji międzynarodowej, której członkiem jest Rzeczpospolita Polska (NATO, UE, ONZ), jak również samodzielnie dla wzmocnienia danego państwa lub grupy państw.

W przypadku działania w ramach organizacji międzynarodowej zasady użycia siły obowiązujące wszelkie państwa biorące udział w operacji określają właściwe organy danej organizacji. W przypadku użycia Sił Zbrojnych poza granicami państwa poza daną organizacją międzynarodową (np. tak jak w Iraku) konieczne jest wskazanie organu w strukturze Sił Zbrojnych, który będzie wydawał zasady użycia siły dla użytych wojsk polskich. Niemożliwe jest jednocześnie „sztywne” ustalenie zasad, które obowiązywać będą w danej misji, co wynika z charakteru zasad użycia siły oraz różnorodności operacji, w których Siły Zbrojne mogą wziąć udział. Z tego też względu każda organizacja międzynarodowa ustala zasady użycia siły dla potrzeb konkretnej operacji.

W NATO obowiązuje pojęcie „Rules of Engagement”, co dosłownie oznacza „Zasady zaangażowania”⁶. Pojęcie to w rzeczywistości odzwierciedla swoiste zasady użycia siły wojskowej i jako takie powinno być tak tłumaczone, zwłaszcza że obejmuje nie tylko użycie wszelkiej broni palnej we wszystkich rodzajach wojsk, lecz także innych środków przymusu bezpośredniego, ze środkami tłumienia zamieszek włącznie.

Przez zasady użycia siły wojskowej rozumie się zasady zaangażowania wojsk lub poszczególnych żołnierzy z wykorzystaniem środków przymusu

⁵ Podstawą prawną do prowadzenia prac przygotowawczych do udziału polskich jednostek w misjach poza granicami państwa jest decyzja Nr 109/MON z dnia 6 marca 2008 r. w sprawie podziału kompetencji w zakresie przygotowania, kierowania i wycofywania polskich jednostek wojskowych/polskich kontyngentów wojskowych, a także kierowania żołnierzy zawodowych do pełnienia służby poza granicami państwa (Dz. Urz. MON Nr 5, poz. 51).

⁶ Wzorcowe ROE ustanowił dokument NATO MC/361.

bezpośredniego oraz broni palnej. Są to wytyczne wydane siłom wojskowym lub indywidualnym żołnierzom, które określają okoliczności, warunki, stopień i sposób, w których siła lub inne działania, mogące być interpretowane jako agresywne, mogą być zastosowane.

Przyjęta definicja legalna „zasad użycia siły wojskowej” jest zatem wystarczająca, obejmuje zarówno „użycie środków przymusu bezpośredniego”, jak również „użycie wszelkiej broni palnej”. Użycie siły wojskowej przez żołnierzy w czasie realizacji zadania może nastąpić generalnie w dwóch sytuacjach: samoobrony oraz „aktywnie” w celu realizacji zadania.

Użycie siły wojskowej w ramach samoobrony to w zasadzie działanie w ramach obrony koniecznej, w której każdy żołnierz – obywatel Rzeczypospolitej Polskiej ma prawo użyć niezbędnych sił i środków w celu ochrony własnego życia oraz życia innych żołnierzy, z użyciem broni i w konsekwencji pozbawieniem napastnika życia włącznie, jeżeli jest to konieczne i proporcjonalne do zagrożenia.

Prawo do ochrony własnego życia działa zawsze i nie może być przez nikogo (żadnego dowódcę, żadną instytucję/organizację) wyłączone. Jest ono niezbywalne⁷.

Podstawą wszelkich działań podejmowanych w obronie własnego życia jest Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej⁸. Przepis art. 38 Konstytucji RP stanowi, że Rzeczpospolita Polska zapewnia każdemu człowiekowi ochronę życia. Każdy ma prawo bronić własnego życia i zdrowia, czyli przedsięwziąć wszelkie środki konieczne i proporcjonalne w celu odparcia zagrożenia życia i zdrowia.

Zasadę powyższą uwydatnia obowiązujący kodeks karny – ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r.⁹ Przepis artykułu 25 KK stanowi, że „nie popełnia przestępstwa, kto w obronie koniecznej odpiera bezpośredni, bezprawny zamach na jakiegokolwiek dobro chronione prawem”.

Użycie siły wojskowej w ramach obrony koniecznej może wystąpić w zasadzie zawsze, gdy żołnierze realizują powierzone im zadania w niebezpiecznych warunkach. Uprawnienie do użycia siły wojskowej, z użyciem broni palnej włącznie, w ramach obrony koniecznej zatem nie budzi najmniejszych wątpliwości.

W większości sytuacji, w których siły zbrojne mogą zostać użyte, żołnierze mogą zostać zmuszeni do użycia broni lub środków przymusu bezpośredniego w celu wykonania powierzonych im zadań. Wymuszenie użycia siły może być spowodowane również zaistniałą sytuacją operacyjną w rejonie działania.

Zasady użycia siły wojskowej w czasie prowadzenia działań wojennych ograniczają się w ogólności do stosowania reguł wynikających z międzynarodowego prawa

⁷ Wynika ono z art. 51 Karty Narodów Zjednoczonych.

⁸ DzU z 1997 r. Nr 78, poz. 483 z późn.zm.

⁹ DzU z 1997 r. Nr 88, poz. 553 z późn.zm.

wojny. Zastosowanie znajdzie tutaj nie tylko Międzynarodowe Prawo Konfliktów Zbrojnych oraz Międzynarodowe Prawo Humanitarne, lecz także międzynarodowe regulacje poświęcone ochronie praw człowieka.

Doktryna NATO zakłada, że w czasie działań po rozpoczęciu zbrojnego konfliktu zasady użycia siły mogą jedynie ograniczać dozwolone prawnie użycie siły (w oparciu o prawo konfliktów zbrojnych). W sytuacji gdy z umowy międzynarodowej będzie wynikał obowiązek prowadzenia wspólnej obrony przeciwko agresji, instytucja dowodząca operacją (np. NATO) może wprowadzić zgodnie z obowiązującymi procedurami określone zasady użycia siły wojskowej (tzw. „Rules of Engagement”).

Rolą odpowiednich władz wojskowych/państwowych będzie w takiej sytuacji jedynie zapewnienie, aby wprowadzone w krajowym systemie prawa zasady użycia siły w sposób nieusprawiedliwiony nadmiernie nie ograniczały, wychodząc poza restrykcje narzucone międzynarodowym prawem wojny, prawa i możliwości dowódcy do efektywnego wykonywania zadań i przejęcia inicjatywy na polu walki.

Aby w odpowiednim momencie Siły Zbrojne były przygotowane do współdziałania w zakresie wprowadzania zasad użycia siły wojskowej dla operacji wielonarodowych w ramach art. 5 Traktatu Północnoatlantyckiego sporządzonego w Waszyngtonie dnia 4 kwietnia 1949 r.¹⁰, konieczne jest uprzednie przygotowanie stosownych procedur i kompetencji w zakresie wprowadzania zasad użycia siły wojskowej (tzw. „Rules of Engagement”) do użycia w Siłach Zbrojnych.

Na mocy posiadanych uprawnień Rada Bezpieczeństwa ma prawo, ogólnie rzecz ujmując, podejmować niezależnie wszelkie decyzje o interwencji w ramach misji utrzymania i wymuszania pokoju oraz stanowić o wszelkich uprawnieniach i obowiązkach na czas wykonywania danej misji. Państwa, strony Karty, na mocy jej postanowień zostały wyraźnie zobowiązane „przyjąć i wykonać postanowienia Rady Bezpieczeństwa, zgodnie z niniejszą Kartą” (art. 25 KNZ). Postanowienia Rady ujmowane są w poszczególnych rezolucjach wydawanych na potrzeby danej konkretnej sytuacji (kryzysu/konfliktu), a postanowienia te tworzą tzw. „mandat” misji, czyli zawierają poszczególne cele misji i środki do ich osiągnięcia. W tym dokumencie znajdują się również podstawy definiujące, jaki rodzaj używanej siły (przemocy) Rada uznaje za uprawnioną. Natomiast szczegółowe określenie zasad użycia siły (w ramach uprawnień przyznanych w rezolucji) na potrzeby danej operacji określają w zależności od kompetencji – głównodowodzący misją, organizacja odpowiedzialna za wykonanie misji (np. NATO) bądź poszczególne państwa biorące udział w misji. Szczegółowe zasady użycia siły wojskowej nie mogą wykraczać poza podstawy określone w mandacie misji. Warto jednak zaznaczyć, że w rezolucjach ujmuje się w zasadzie tylko i wyłącznie dwa stwierdzenia: zawężenie zasad użycia siły tylko do działań podejmowanych w ramach

¹⁰ DzU z 2000 r. Nr 87, poz. 970.

samoobrony, ewentualnie stwierdzenie, że wojska uprawnione są do użycia wszelkich dostępnych środków, aby zrealizować cel misji.

Niejednokrotnie może się zdarzyć, że dla potrzeb konkretnej misji zasady użycia siły wojskowej będą musiały zostać wprowadzone samodzielnie przez Siły Zbrojne. Taka sytuacja miała miejsce w czasie udziału Sił Zbrojnych w misji stabilizacyjnej w Republice Iraku. Brakowało ustanowionych na potrzeby tej misji gotowych zasad użycia siły wojskowej.

Do bieżącego roku nie było precyzyjnego i niebudzącego wątpliwości prawnych umocowania ustawowego do stosowania tak określonych i wprowadzonych zasad użycia siły. Dlatego też w ustawie o zasadach użycia i pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa wskazano, które z obowiązujących zasad mają zastosowanie dla konkretnej misji.

3. Podstawy prawne użycia oraz zadania PKW Afganistan

Podstawami prawnymi udziału PKW Afganistan w misji są następujące dokumenty:

- 1) Porozumienie z Bonn z dnia 5 grudnia 2001 roku.
- 2) Rezolucje Rady Bezpieczeństwa ONZ: nr 1386 z dnia 21 grudnia 2001 r., nr 1510 z dnia 13 października 2003 r., nr 1623 z dnia 13 września 2005 r., nr 1659 z dnia 15 lutego 2006 r., nr 1707 z dnia 13 września 2006 r., nr 1776 z dnia 19 września 2007 r., nr 1833 z dnia 22 września 2008 r., nr 1890 z dnia 8 października 2009 r.
- 3) Plany Operacji Dowódcy Strategicznego NATO oraz Dowódcy ISAF. Postanowienie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 13 października 2010 r. o przedłużeniu okresu użycia Polskiego Kontyngentu Wojskowego w Islamskiej Republice Afganistanu¹¹.
- 4) Decyzja nr 148/MON ministra obrony narodowej z dnia 2 kwietnia 2008 roku w sprawie przygotowania, przemieszczenia i funkcjonowania kolejnych zmian Polskiego Kontyngentu Wojskowego w Islamskiej Republice Afganistanu (nieopublikowana).
- 5) Rozkazy Szefa Sztabu Generalnego WP o sformowaniu kolejnych zmian PKW Afganistan.

Dokumenty te stanowią o mandacie Polskich Sił Zbrojnych na terytorium Afganistanu oraz o uprawnieniach posiadanych przez członków naszych Sił Zbrojnych. Podstawowy zbiór zasad użycia siły (zasad zaangażowania dla PKW Afganistan) wynika z planu operacji i załącznika do tego dokumentu zwanego Rules of Engagement – ROE.

¹¹ M.P. Nr 72, poz. 913.

Zgodnie z powyższymi dokumentami operacja ma charakter stabilizacyjno-szkoleniowy. Ponadto siły skierowane do pełnienia misji w Afganistanie udzielają pomocy Afgańskim Siłom Bezpieczeństwa w utrzymaniu kontroli nad obszarem przydzielonej prowincji Ghazni oraz tworzeniu warunków do rozwoju struktur prowincjonalnych. Wspierają Afgańskie Siły Bezpieczeństwa w zwalczaniu rebeliantów, a także realizują zadania w zakresie odbudowy prowincji w rejonie odpowiedzialności i niesienia pomocy humanitarnej.

PKW Afganistan nie prowadzi działań wojennych w rozumieniu Międzynarodowego Prawa Konfliktów Zbrojnych. Także Sejm RP nie podjął uchwały o stanie wojny z Afganistanem na podstawie art. 116 ustawy z dnia 2 kwietnia 1997 r. Konstytucji RP. Kontyngent jest tam dlatego, że Polska wspomaga członków NATO uczestniczących w działaniach wymuszających pokój, prowadzonych w ramach International Security Assistance Force (ISAF) na terytorium Afganistanu. Podstawą prawną do uczestnictwa w tej misji jest przepis art. 5 w związku z art. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o zasadach użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa¹² oraz wydane na tej podstawie postanowienie Prezydenta RP z dnia 13 października 2010 r. o przedłużeniu okresu użycia Polskiego Kontyngentu Wojskowego w Islamskiej Republice Afganistanu. Zgodnie z tym postanowieniem „w okresie od dnia 14 października 2010 r. do dnia 13 kwietnia 2011 r. zostanie użyty Polski Kontyngent Wojskowy w Islamskiej Republice Afganistanu, zwany dalej „PKW”, o liczebności do 2 600 żołnierzy i pracowników wojska w Islamskiej Republice Afganistanu oraz 400 żołnierzy i pracowników wojska w odwodzie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z możliwością ich krótkotrwałego użycia w Islamskiej Republice Afganistanu w przypadku wystąpienia zagrożenia dla Polskiego Kontyngentu Wojskowego, bez konieczności rotacji żołnierzy i pracowników wojska stacjonujących w Islamskiej Republice Afganistanu. PKW działa w składzie sił biorących udział w operacji Międzynarodowych Sił Wspierania Bezpieczeństwa”.

W rozumieniu przepisów prawa międzynarodowego nie jest to więc konflikt zbrojny pomiędzy Polską a Afganistanem.

PKW działa w strefie działań wojennych. Tak bowiem ten obszar został zakwalifikowany przez ministra spraw zagranicznych (Obwieszczenie ministra spraw zagranicznych z dnia 12 maja 2006 r. w sprawie uznania terytorium Islamskiego Państwa Afganistanu za strefę działań wojennych¹³). Należy stwierdzić, że uznanie terytorium, na którym realizują swoją misję żołnierze PKW, za strefę działań wojennych związane jest z niestabilną sytuacją pokojową w tym rejonie oraz koniecznością prowadzenia wielu akcji o charakterze militarnym.

¹² Wyd. uprz. cyt.

¹³ M.P. Nr 42, poz. 454.

Podstawą dla ministra spraw zagranicznych do uznania tego obszaru za obszar wojenny był przepis § 7 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 grudnia 1999 r. w sprawie należności pieniężnych i świadczeń otrzymywanych przez żołnierzy wyznaczonych do pełnienia służby poza granicami państwa i pracowników wojska zatrudnionych w jednostkach wojskowych wykonujących zadania poza granicami państwa¹⁴, która wymaga potwierdzenia przebywania żołnierzy w strefie działań wojennych dla celów przyznania im dodatku wojennego.

Żołnierzom, którzy działają w strefie działań wojennych, oprócz ww. świadczenia przysługują również inne, wynikające z odrębnych przepisów, jak np.: wyższy wskaźnik przeliczeniowy dla celów emerytalnych, szczególna opieka dla członków rodzin w przypadku śmierci żołnierza podczas wykonywania zadań na misji, szczególna opieka dla żołnierza w przypadku zranień i wypadków podczas misji, itp.

4. Zasady użycia siły przez PKW Afganistan

Zasady użycia siły (ROE) zostały ustalone przez Dowódcę Strategicznego NATO w Europie (SACEURA) i są efektem pracy członków organizacji międzynarodowych, które wzięły na siebie odpowiedzialność za rozwiązanie problemów wewnętrznych w Afganistanie.

Rezolucje Organizacji Narodów Zjednoczonych były podstawą do prowadzenia działań państw lub organizacji międzynarodowych zmierzających do wypełnienia misji związanej z rozwiązywaniem wewnętrznych problemów Afganistanu.

Na podstawie rezolucji Rady Bezpieczeństwa ONZ państwa Sojuszu Północnoatlantyckiego (NATO), na posiedzeniu Rady Północnoatlantyckiej (NAC), zdecydowały o wysłaniu swoich wojsk do realizacji zadań wynikających z tej rezolucji. W posiedzeniach NAC biorą udział głowy państw lub reprezentujący ich ministrowie spraw zagranicznych i obrony narodowej.

Decyzja o udziale wojsk NATO podjęta przez NAC (*Initiative directive*) była podstawą do opracowania przez SACEURA koncepcji i planu operacji zatwierdzonej następnie przez NAC. Jednym z obligatoryjnych załączników do tego planu są ROE.

Plan operacji jest uzgadniany ze wszystkimi państwami biorącymi udział w operacji. Ewentualne zastrzeżenia narodowe (*caviats*) państwa mogły zgłaszać w trakcie tych uzgodnień, ale nie mogły one dotyczyć istotnych spraw misji.

Na podstawie planu operacji dowódca operacyjny Sił Zbrojnych RP opracował plany udziału kolejnych zmian PKW Afganistan w operacji Międzynarodowych Sił Wsparcia Bezpieczeństwa (ISAF). Jednym z załączników do takiego planu są ROE, zaakceptowane przez Szefa Sztabu Generalnego WP. W fazie opracowywania ROE podlegały one uzgodnieniom wewnątrzresortowym.

¹⁴ DzU Nr 110, poz. 1257, ze zm.

Wszyscy żołnierze w fazie przygotowania do udziału w misji są szkoleni z zasad użycia siły. Dodatkowo do ROE jest tzw. „Karta żołnierza”, która zawiera zbiór podstawowych zasad użycia siły oraz informacje o dozwolonych działaniach żołnierza na obszarze misji. Członkowie polskich sił zbrojnych pełniący służbę w PKW Afganistan są obowiązani znać i nosić ją przy sobie.

Jak już wcześniej wspomniano, w dotychczasowym stanie prawnym obowiązujące przepisy, w szczególności ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej¹⁵ oraz ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o zasadach użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa¹⁶, nie określały zasad oraz warunków użycia broni, innego uzbrojenia lub środków przymusu bezpośredniego przez żołnierzy pełniących służbę poza granicami państwa, w celu udziału w konflikcie zbrojnym lub dla wzmocnienia sił państwa albo państw sojuszniczych, misji pokojowej lub akcji zapobieżenia aktom terroryzmu. Do tej pory jedyną podstawą prawną regulującą zasady i warunki użycia siły przez żołnierzy Sił Zbrojnych poza granicami państwa były ratyfikowane umowy międzynarodowe oraz akty normatywne wydane przez organy organizacji międzynarodowych (ROE), którym jednostki wojskowe zostały podporządkowane na czas operacji. W zakresie umów międzynarodowych najistotniejsze znaczenie miały umowy składające się na Międzynarodowe Prawo Humanitarne Konfliktów Zbrojnych (tzw. konwencje genewskie z 1949 r. wraz z protokołami dodatkowymi z 1977 r.), konwencje haskie z 1907 r., Konwencja Haska z 1954 r. o ochronie dóbr kulturalnych oraz Konwencja o zakazie lub ograniczeniu użycia pewnych broni konwencjonalnych, które mogą być uważane za powodujące nadmierne cierpienia lub mające niekontrolowane skutki, wraz z załącznikami – z 1980 r.

Brak określenia wyżej wymienionych zasad w polskim prawie istotnie ograniczał poczucie bezpieczeństwa prawnego żołnierzy pełniących służbę w Polskich Kontyngentach Wojskowych w sytuacjach, w których występuje konieczność użycia broni. Dlatego w dniu 21 listopada 2010 r. Sejm RP uchwalił ustawę określającą te zasady¹⁷. Określenie prawa użycia siły, w warunkach użycia Sił Zbrojnych poza granicami państwa, zostało opisane odpowiednią regulacją w akcie normatywnym podstawowym dla funkcjonowania Sił Zbrojnych, jakim jest ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej. Stąd też ustawa zawiera dodane w art. 3 przepisy ust. 2a i 2b, które ustalają w sposób ogólny zasady stosowania środków przymusu oraz użycia broni i innego uzbrojenia przy realizacji przez Siły Zbrojne konstytucyjnych zadań związanych z ochroną państwa – o których mowa w art. 26 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia

¹⁵ Wyd. uprz. cyt.

¹⁶ Wyd. uprz. cyt.

¹⁷ Druk Sejmowy nr 2850.

1997 r. oraz zadań związanych z ich użyciem poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej – do którego nawiązuje art. 117 Konstytucji.

Natomiast nowelizacja ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o zasadach użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa uszczegóławia wskazane powyżej ogólne zasady i warunki, wypełniając tym samym lukę w systemie prawa polskiego.

Wprowadzony do ustawy art. 7a odnosi się wprost do sposobu użycia siły określonego przez organizację międzynarodową w tzw. „Zasadach Użycia Siły” (ROE), opracowywanych na potrzeby danej misji (np. ISAF), legalizując na poziomie ustawowym wprost stosowanie postanowień w nich przewidzianych, w tym stosowania siły nie tylko do działań w samoobronie, lecz także w postaci „aktywnej”, niezbędnych dla wykonania misji. Przepis ten jednocześnie stwarza możliwość wprowadzania tzw. ograniczeń narodowych w stosunku do sposobu prowadzenia danej międzynarodowej misji, co powinno wynikać wprost z przepisu ustawy.

Wprowadzony przepis art. 7b stanowi prawne usankcjonowanie przypadków i podstawowych warunków użycia siły, niezależnych od „Zasad Użycia Siły” (ROE) opracowywanych na potrzeby danej misji, w szczególności w przypadku braku mandatu organizacji międzynarodowej, np. w sytuacji tzw. misji koalicyjnych (ang. *coalition of the willing*) i będzie stanowił dodatkowo podstawę prawną (wytyczną) dla ROE opracowanego narodo (szczegółowych instrukcji działania dla polskich żołnierzy).

W ust. 3 tego artykułu wprowadzono uprawnienie żołnierzy do wyprzedzającego stosowania środków przymusu bezpośredniego, użycia broni i innego uzbrojenia oraz innych dozwolonych prawem środków w samoobronie. Uprawnienie to żołnierze będą mogli realizować w celu zwalczania zagrożeń spowodowanych przez zamachowców-samobójców, działających w tłumie (obwieszonych ładunkami bombowymi) lub kierujących pojazdami z ładunkami wybuchowymi skierowanymi w kierunku baz wojskowych, kolumn lub konwojów wojskowych lub innych urządzeń i obiektów wojskowych. Użyte w tym przepisie określenie „wszelkie dozwolone środki” dotyczy przedmiotów, które nie mieszczą się w pojęciu środków przymusu bezpośredniego, broni i innego uzbrojenia, których stosowanie nie jest zabronione, a w samoobronie mogą w konkretnych okolicznościach okazać się jako jedynie skuteczne dla odparcia zamachu¹⁸.

Wprowadzony przepis art. 7c stanowi upoważnienie dla ministra obrony narodowej do określania dla każdej operacji zagranicznej z udziałem Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej tzw. ograniczeń narodowych (tj. ograniczeń – lub ich braku – dotyczących zakresu użycia jednostek wojskowych w danej operacji), warunków i sposób użycia środków przymusu bezpośredniego, broni oraz innego uzbrojenia, sposobu i trybu dokumentowania oraz meldowania o użyciu środków przymusu

¹⁸ Ibidem, uzasadnienie do projektu ustawy.

bezpośredniego, broni oraz innego uzbrojenia, a także przypadków, w których ich użycie jest związane z ograniczeniem obowiązku meldowania do bezpośrednich przełożonych (z zachowaniem jednak zasady, że ograniczony obowiązek meldowania nie dotyczy sytuacji, w których nastąpiła śmierć człowieka albo naruszenie czynności narządów ciała lub rozstrój zdrowia albo znaczna szkoda w mieniu).

Wydając wskazany powyżej akt minister obrony narodowej zobowiązany będzie uwzględniać wiążące Rzeczpospolitą Polską ratyfikowane umowy międzynarodowe z zakresu Międzynarodowego Prawa Humanitarnego Konfliktów Zbrojnych oraz innych umów zawartych przez Rzeczpospolitą Polską w celu realizacji celów operacji zagranicznej, mandat organizacji międzynarodowej (jeżeli dla danej operacji będzie ustanowiony), sytuację i warunki na terytorium, na którym jest prowadzona operacja zagraniczna, oraz niezbędne w tych warunkach prawo do samoobrony. Przy projektowaniu treści art. 7c rozważano również, aby warunki i sposób użycia środków przymusu bezpośredniego, broni oraz innego uzbrojenia, jak również sposób i tryb dokumentowania ich użycia określane były przez Radę Ministrów w drodze rozporządzenia, co odpowiadałoby utrwalonej w naszym państwie praktyce legislacyjnej. Jednak pogłębiona analiza tego zagadnienia doprowadziła do wniosku wykluczającego taką możliwość¹⁹.

Nie jest bowiem możliwe ustalenie w sposób z jednej strony kazuistyczny, z drugiej natomiast uniwersalny w jednym akcie prawa powszechnie obowiązującego wszelkich warunków i sposobu użycia siły przez żołnierzy polskich kontyngentów wojskowych. Każda misja jest inna oraz różne są wymagania w zakresie zasad użycia siły przez wojska operujące w danej misji.

Polskie jednostki mogą wykonywać różnego typu zadania w ramach mandatu różnych organizacji międzynarodowych (np. NATO, ONZ, UE czy koalicji państw) w różnych warunkach operacyjnych. W sytuacji takiej to organizacja międzynarodowa, w ramach której działać będą Siły Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej, ustanawiać będzie zasady użycia siły (warunki i sposób postępowania) w danej, konkretnej misji. Każda misja jest inna oraz różne są wymagania w zakresie zasad użycia siły dla operujących wojsk. Z tego względu w NATO również nie funkcjonują „stałe” zasady użycia siły na wypadek działania Sojuszu. Nie sposób przewidzieć charakteru przyszłych misji, sposobu wykonywania zadań, a przede wszystkim celu, jaki Sojusz ma osiągnąć przez swój udział.

Ponadto warunki i sposób użycia środków przymusu bezpośredniego, broni oraz innego uzbrojenia muszą uwzględniać zapisy tworzonych na szczeblu międzynarodowych dowództw i sztabów planów operacyjnych. Dokumenty te mają charakter niejawni i formułowanie określonych postanowień w podlegającym publikacji akcie prawa powszechnie obowiązującego wydaje się niedopuszczalne.

¹⁹ Ibidem.

Również sytuacja panująca w rejonie działania wojsk ma charakter dynamiczny, co skutkuje zmianami w tworzonych na szczeblu międzynarodowych dowództw i sztabów planach operacyjnych, a to z kolei wymusza odpowiednią reakcję w zakresie zmian w dokumentach narodowych. Z tych też względów projektowane kompetencje wykonawcze przewidziane zostały do realizacji przez ministra obrony narodowej, który ustalałby opisane powyżej zasady i warunki w drodze zarządzenia niepodlegającego publikacji.

Zakończenie

Użycie jednostek Polskich Sił Zbrojnych w misjach poza granicami państwa jest stałym elementem aktywności polskiego wojska na arenie międzynarodowej. Jest to wkład państwa polskiego w proces utrzymania bezpieczeństwa międzynarodowego. Jednocześnie udział tych jednostek daje wiele wskazówek praktycznych co do potrzeby dokonywania zmian w regulacjach prawnych dotyczących statusu tych jednostek.

W ostatnich latach dokonano z tych względów wielu zmian w aktach prawnych regulujących zasady użycia środków przymusu bezpośredniego, broni i innego uzbrojenia. Uregulowania te dadzą żołnierzom wykonującym zadania w tych misjach więcej pewności co do prawidłowości użycia tych środków podczas wykonywania zadań misji. Po wydarzeniach w Nangar Kheel w Afganistanie jest to bardzo ważny element psychologiczny pozwalający przełamać obawy co do działań z użyciem broni.

Wydawać by się mogło, że regulacje dotyczące zasad przygotowania i działania polskich kontyngentów poza granicami państwa są pełne i nie budzą żadnych wątpliwości, jednakże życie pokazuje, że jest jeszcze wiele do zrobienia, zespoły pracowników Ministerstwa Obrony Narodowej i Sztabu Generalnego WP codziennie doświadczają kolejnych wyzwań w tym zakresie.

BIBLIOGRAFIA

1. DzU z 2004 r. Nr 24, poz. 2416 z późn. zm.
2. DzU Nr 162, poz. 1117, z późn. zm.
3. DzU z 2004 r. Nr 24, poz. 2416 z późn. zm.
4. DzU Nr 162, poz. 1117, z późn. zm.
5. DzU z 1949 r. Nr 23, poz. 90 z późn. zm.
6. DzU Nr 162, poz. 1117, z późn. zm.
7. DzU z 1997 r. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.

8. DzU z 1997 r. Nr 88, poz. 553 z późn. zm.
9. DzU z 2000 r. Nr 87, poz. 970.
10. DzU Nr 110, poz. 1257, ze zm.
11. M.P. Nr 72, poz. 913.
12. M.P. Nr 42, poz. 454.
13. Druk Sejmowy nr 2850.

The rules of Polish Military Forces participation in foreign missions based on an example of the Polish Military Contingent in Afghanistan

Abstract. Participation in military activity abroad in peaceful and other missions evolves out of general decision making process within a military structure. It is done in reference to the political and institutional sphere of state's activity within domestic and international policy. The undertaking is decided upon by the highest administrative body and is made in lieu of state defenses and political interests. As the author points out, decision processes occur simultaneously on three levels: the highest levels of the state administration, the institutional international cooperation arena, and on the level of department of national defense. There are many formal consultations prior to a mission, for example, the consultation between representatives of the state and the office of The Secretary General of the UN, on military commitment in peaceful operations. There is unison between this process and the decision making in NATO and EU institutions. Good example of Poland's commitment in such activity is presented by description in this article of the individual phases of Afghanistan mission. It is based on the mission regulations for the Polish Armed Forces abroad. Particular example focuses on the legal bases for commitment of the Polish Contingent in Afghanistan. Legal aspects are presented with reference to the Polish statutory law documents.